

Datum van inontvangstneming : 12/08/2013

Zaak C-370/13

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

2 juli 2013

Verwijzende rechter:

Naczelny Sąd Administracyjny (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

30 april 2013

Verzoekers tot cassatie:

Henryk Teisseyre

Jan Teisseyre

Verweerder in cassatie:

Minister Skarbu Pánstwa (minister van Financiën)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Cassatieberoep tegen de beslissing van de Wojewódzki Sąd Administracyjny (bestuursrechtbank van de provincie [Mazovië]) te Warschau, houdende verwerping van het tegen het besluit van de Minister Skarbu Pánstwa van 30 september 2010 ingestelde beroep tot toekenning van het recht op compensatie voor aan de overkant van de rivier de Boeg gelegen onroerende goederen die door de eigenaar zijn verlaten

Voorwerp en rechtsgrondslag van het prejudiciële verzoek

Krachtens artikel 267 VWEU ingediend verzoek om een prejudiciële beslissing met betrekking tot de uitlegging van artikel 18 VWEU

Prejudiciële vraag

Moet artikel 18 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, dat elke discriminatie op grond van nationaliteit verbiedt, aldus worden uitgelegd dat het eraan in de weg staat dat een erfgenaam van een eigenaar van buiten de huidige Poolse staatsgrenzen gelegen onroerende goederen die door laatstgenoemde zijn verlaten, op grond van artikel 3, lid 2, juncto artikel 2, punt 2, van de wet van 8 juli 2005 op het recht op compensatie voor buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen onroerende goederen die door de eigenaar zijn verlaten (Dz. U. nr. 169, volgnr. 1418, Dz. U. 2006 nr. 195, volgnr. 1437, [Dz. U.] 2008 nr. 197, volgnr. 1223, en [Dz. U.] 2010, nr. 257, volgnr. 1726) wordt uitgesloten van de kring van compensatiegerechtigde personen, wanneer hij niet de Poolse nationaliteit heeft?

Aangevoerde [Unierechtelijke] bepalingen

Artikel 1 VWEU, artikel 18 VWEU en artikel 20 VWEU

Aangevoerde bepalingen van Pools recht

Ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (wet op het recht op compensatie voor buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen onroerende goederen die door de eigenaar zijn verlaten) van 8 juli 2005 (Dz. U. nr. 169, volgnr. 1418, Dz. U. 2006 nr. 195, volgnr. 1437, [Dz. U.] 2008 nr. 197, volgnr. 1223, en [Dz. U.] 2010, nr. 257, volgnr. 1726; hierna: „Boeg-wet”).

Artikel 1.1 De wet legt regels vast voor de uitoefening van het recht op compensatie voor buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen bezittingen, die met name ten gevolge van verdrijving van het vroegere grondgebied van de Republiek Polen zijn verlaten of omdat dit grondgebied wegens de in 1939 uitgebroken oorlog is verlaten op grond van het:

- 1) Verdrag van 9 september 1944 tussen het Nationale Comité voor de Bevrijding van Polen en de Regering van de Wit-Russische Socialistische Sovjetrepubliek inzake de evacuatie van de Poolse onderdanen uit de Wit-Russische SSR (Socialistische Sovjetrepubliek) en de evacuatie van de Wit-Russische bevolking uit Polen,
- 2) Verdrag van 9 september 1944 tussen het Nationale Comité voor de Bevrijding van Polen en de Regering van de Oekraïense Socialistische Sovjetrepubliek inzake de evacuatie van de Poolse onderdanen uit de Oekraïense SSR (Socialistische Sovjetrepubliek) en de evacuatie van de Oekraïense bevolking uit Polen,

3) Verdrag van 22 september 1944 tussen het Nationale Comité voor de Bevrijding van Polen en de Regering van de Litouwse Socialistische Sovjetrepubliek inzake de evacuatie van de Poolse onderdanen uit de Litouwse SSR (Socialistische Sovjetrepubliek) en de evacuatie van de Litouwse bevolking uit Polen,

4) Verdrag van 6 juli 1945 tussen de Voorlopige Regering van Nationale Eenheid van de Republiek Polen en de Regering van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken inzake het recht van de op het grondgebied van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken levende personen van Poolse en Joodse etnische origine om de Sovjetnationaliteit aan te nemen en de evacuatie van deze personen naar Polen, alsmede inzake het recht van de op het Poolse grondgebied levende personen van Russische, Oekraïense, Wit-Russische, Ruthenische en Litouwse etnische origine om de Poolse nationaliteit aan te nemen en de evacuatie van deze personen naar de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken; hierna: „compensatierecht”

[...]

2. Lid 1 is ook van toepassing op personen die om andere redenen in verband met de in 1939 uitgebroken oorlog genoodzaakt waren om het vroegere grondgebied van de Republiek Polen te verlaten.

Artikel 2. De eigenaar van buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen onroerende goederen heeft recht op compensatie wanneer hij cumulatief aan de volgende voorwaarden voldoet:

1) op 1 september 1939 was hij Pools staatsburger en *woonde hij op het vroegere grondgebied van de Republiek Polen*, dat hij om de in artikel 1 bedoelde redenen heeft verlaten;

2) hij heeft de Poolse nationaliteit.

Artikel 3.1 Indien de buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen onroerende goederen die door de eigenaar zijn verlaten, aan verschillende personen toebehoren, komt het compensatierecht toe aan alle mede-eigenaars die aan de in artikel 2 bedoelde voorwaarden voldoen of aan de mede-eigenaars die daartoe door de andere mede-eigenaars zijn aangewezen. [...]

2. Indien de eigenaar van een buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen onroerend goed dat door hem is verlaten, overlijdt, komt het compensatierecht toe aan al zijn erfgenamen of aan de door de overige erfgenamen aangewezen erfgenamen, mits zij aan de in artikel 2, punt 2, bedoelde voorwaarde voldoen. [...]

Artikel 4. Het krachtens deze wet of specifieke bepalingen toegekende compensatierecht is niet-overdraagbaar.

Artikel 5.1. Het recht op compensatie wordt toegekend op grond van een aanvraag die uiterlijk op 31 december 2008 door de persoon die om toekenning ervan verzoekt moet zijn ingediend.

Volgens artikel 13, lid 1, van de Boeg-wet wordt het compensatierecht uitgeoefend door verrekening van de waarde van buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen onroerende goederen die door de eigenaar zijn verlaten, met bepaalde vorderingen uit de verwerving van het eigendomsrecht of het erfrechtelijk vruchtgebruik op onroerende goederen die aan de fiscus toebehoren of door de uitkering van een som geld uit het compensatiefonds.

Volgens artikel 13, lid 2, van deze wet is de hoogte van het bedrag dat in rekening kan worden gebracht of van het bedrag uit het compensatiefonds beperkt tot 20 procent van de waarde van de buiten de huidige grenzen van de Republiek Polen gelegen onroerende goederen die door hun eigenaar zijn verlaten.

Bij beslissing van 23 oktober 2012 oordeelde het Trybunał Konstytucyjny (Grondwettelijk Hof) dat artikel 2, punt 1, van de Boeg-wet onverenigbaar is met de grondwet van de Republiek Polen, voor zover het recht op compensatie volgens deze bepaling slechts kan worden toegekend als de verzoeker op 1 september 1939 op het vroegere grondgebied van de Republiek Polen woonde. Deze bepaling is niet meer van kracht sedert 30 oktober 2012.

Korte uiteenzetting van de feiten en het procesverloop in het hoofdgeding

- 1 Het geding is gebaseerd op historische gebeurtenissen en de daarmee gepaard gaande wijzigingen van de Poolse staatsgrenzen. Ten gevolge van de definitieve vastlegging van de grenzen op de Conferentie van Jalta, die plaatsvond van 4 tot en met 11 februari 1945, is de oostelijke Poolse grens in vergelijking met de tot op dat tijdstip geldende toestand verschoven naar het westen en loopt zij thans grotendeels langs de rivier de Boeg. Grote delen van het Poolse grondgebied (de zogenaamde oostelijke gebieden) werden bijgevolg ingelijfd bij de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken, meer bepaald bij de Litouwse, de Wit-Russische en de Oekraïense Sovjetrepubliek; die gebieden staan thans bekend als de „aan de overkant van de Boeg gelegen gebieden”. Gelet op de gewijzigde staatsgrens sloten het Nationale Comité voor de Bevrijding van Polen en de regeringen van de Oekraïense SSR, Wit-Russische SSR en de Litouwse SSR in 1944 verdragen over de evacuatie van de Oekraïense, Wit-Russische en Litouwse bevolking, alsook van de Poolse staatsburgers (zogenaamde „Republiekenverdragen”). Bij deze verdragen werden uniforme regels vastgesteld voor de repatriëring van de Oekraïense, Wit-Russische, Ruthenische en Litouwse bevolking uit Polen, alsmede van Polen en Joden, die tot 17 september 1939 Poolse staatsburgers waren, uit de oostelijke delen van de Tweede Poolse Republiek, die na 1945 niet meer tot het Poolse grondgebied behoorden. Deze verdragen regelden ook vermogensrechtelijke aspecten. De geëvacueerde personen hadden recht op schadevergoeding ten belope van de waarde van de door hen verlaten bezittingen.

De Republiekenverdragen werden bekrachtigd door verdragen die tussen 1945 en 1957 door de Poolse regering en de Sovjetregering zijn gesloten. Ingevolge het verdrag van 21 juli 1952 droeg de Poolse Staat met name de volledige financiële last van de aanspraken van de geëvacueerde personen (inwoners van de oostelijke gebieden) op compensatie voor in de oostelijke gebieden gelegen bezittingen die door hen waren verlaten (hierna ook: „aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen”), zonder dat de Poolse Staat een verhaalsrecht kon uitoefenen tegen de Sovjet-Unie of tegen haar toenmalige sovjetrepublieken – die tegenwoordig onafhankelijke staten zijn. De inwoners van de oostelijke gebieden en hun erfgenamen kunnen hun vordering tot compensatie voor „aan de overkant van de Boeg” gelegen bezittingen dus enkel baseren op het Poolse recht.

- 2 De broers Henryk Grzegorz Teisseyre (Pools staatsburger) en Jan Marian Andrzej Teisseyre (Fins staatsburger) zijn erfgenamen van hun grootmoeder Julia Maria Teisseyre, die met vier andere personen mede-eigenaar was van een onroerend goed in Lwów (stad die thans in Oekraïne is gelegen). In 1945 keerden de eigenaars van dit onroerend goed naar Polen terug.
- 3 Op 8 maart 2004 verzochten de erfgenamen van de eigenaar van de bovenvermelde aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen om toekenning van het recht op compensatie voor de bezittingen die door hun rechtsvoorganger waren verlaten.
- 4 Bij besluit van 5 februari 2010 kende de Wojewoda Śląski („woiwode van Silezië”; de in eerste aanleg bevoegde instantie) aan vier van de vijf verzoekers, waaronder ook Henryk Grzegorz Teisseyre, bepaalde geldsommen toe naargelang hun aandeel in de mede-eigendom en de nalatenschap. Het bestuur verwierp in punt 5 van zijn besluit het door Jan Marian Andrzej Teisseyre ingediende verzoek om uitkering van een som geld uit het compensatiefonds op grond dat hij de Poolse nationaliteit niet bezit.
- 5 Henryk Grzegorz Teisseyre en Jan Marian Andrzej Teisseyre dienden tegen punt 5 van het besluit van de woiwode van Silezië bezwaar in bij de Minister Skarbu (de in tweede aanleg bevoegde instantie). Deze bevestigde het besluit van de woiwode van Silezië.
- 6 Henryk Grzegorz Teisseyre en Jan Marian Andrzej Teisseyre stelden tegen dit besluit beroep in bij de Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (bestuursrechtbank Warschau) en riepen de bestuursrechter op het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 18 VWEU. De Minister Skarbu concludeerde tot verwerping van het beroep en voerde daartoe aan dat aangelegenheden inzake de rechten van inwoners van de Poolse oostelijke gebieden niet binnen de materiële werkingssfeer van het recht van de Europese Unie vallen. Voorts stelde hij dat het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit noch een autonoom recht, noch een absoluut recht is.

- 7 Bij beslissing van 9 juni 2011 heeft de Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie het beroep verworpen. Dit gerecht was van oordeel dat de aangelegenheid uitsluitend op grond van het Poolse recht moest worden beoordeeld en dat de verwerping van de door Jan Marian Andrzej Teisseyre ingestelde vordering tot compensatie verenigbaar was met het Poolse recht.
- 8 Henryk Grzegorz Teisseyre en Jan Marian Andrzej Teisseyre hebben tegen de uitspraak van de Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie cassatieberoep ingesteld bij de Naczelny Sąd Administracyjny.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 9 Henryk Grzegorz Teisseyre en Jan Marian Andrzej Teisseyre voeren in cassatie aan dat de rechter in eerste aanleg zich schuldig heeft gemaakt aan schending van het procesrecht en het materiële recht, met name van:
  - a) het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, in het bijzonder artikel 18, dat het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit betreft, en artikel 20, dat ziet op het burgerschap van de Unie, door deze bepalingen onjuist uit te leggen. Zij voeren in dat verband aan dat het Unierecht overeenkomstig artikel 91 van de grondwet van de Republiek Polen toepasselijk is in de Poolse rechtsorde.
  - b) het verbod op discriminatie als bedoeld in artikel 14 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: „Europees Verdrag voor de rechten van de mens”) en artikel 1 van protocol nr. 1 bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, dat betrekking heeft op de bescherming van eigendom, juncto artikel 5 van dit protocol, met name door deze bepaling buiten toepassing te laten.
  - c) artikel 3, lid 2, juncto artikel 2, punt 2, van de Boeg-wet, juncto bepaalde artikelen van de Poolse grondwet. Dit cassatiemiddel betreft onder andere het grondwettelijk beginsel van de bescherming van het erfrecht en het beginsel van gelijke behandeling van erfgenamen die zich in dezelfde of in een gelijkaardige rechtssituatie bevinden.
- 10 Voorts herhalen verzoekers tot cassatie hun aan de rechter in eerste aanleg gerichte oproep om het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de vraag of de bepalingen van de Boeg-wet op grond waarvan personen zonder de Poolse nationaliteit worden uitgesloten van de kring van compensatiegerechtigde personen, verenigbaar zijn met het Unierecht, in het bijzonder met artikel 18 VWEU en het daarin neergelegde verbod van discriminatie op grond van nationaliteit.
- 11 De Minister Skarbu Państwa concludeert tot verwerping van het cassatieberoep. Volgens hem is de Republiek Polen als lidstaat van de Europese Unie exclusief

bevoegd om het recht op compensatie voor de aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen te regelen. Hij stelt dat het om een interne aangelegenheid gaat, die dus buiten de materiële werkings sfeer van het Unierecht valt.

- 12 Bij beslissing van 10 april 2013 heeft de Naczelny Sąd Administracyjny een sociale organisatie, te weten de Internationale Helsinki Federatie voor mensenrechten, op haar verzoek tot de procedure toegelaten.
- 13 De Internationale Helsinki Federatie voor mensenrechten heeft een „amicus curiae”-opinie [schriftelijke juridische opinie] aan de verwijzende rechter meegedeeld, waarin zij onder meer stelt dat het algemeen belang geenszins een objectieve rechtvaardiging biedt voor de litigieuze beperking van de rechten van erfgenamen op grond van nationaliteit. De Helsinki Federatie baseert haar standpunt op artikel 1 van het Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, artikel 14 van dit Verdrag en de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens (arresten van 27 november 2007, nr. 77782/01, Luczak/Polen; 16 september 1996, nr. 17371/90, Gaygusuz/Oostenrijk; 30 september 2003, nr. 40892/98, Koua Poirrez/Frankrijk, en 1 februari 2000, nr. 34406/97, Mazurek/Frankrijk).

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 14 Het in artikel 18 VWEU neergelegde verbod van discriminatie op grond van nationaliteit geldt voor de door de Verdragen vastgestelde aangelegenheden. De Naczelny Sąd Administracyjny maakt een onderscheid tussen het begrip „onderdaan van een staat” (waaronder de nationaliteit) en het recht van vrij verkeer en verblijf van de burgers van de Unie. De nationaliteit is een rechtsverhouding tussen een burger en een bepaalde staat. Het recht van vrij verkeer en verblijf betreft daarentegen een feitelijke categorie en gaat niet noodzakelijkerwijs gepaard met een wijziging van nationaliteit. Niettemin legt de verwijzende rechter het recht van vrij verkeer en verblijf, gelet op het burgerschap van de Unie, waaraan een burger van de Europese Unie die in verschillende lidstaten leeft bepaalde rechten ontleent, ruim uit. Voor deze ruime uitlegging pleit vooral de specifieke situatie waarin de Polen, in het bijzonder de Polen uit de oostelijke gebieden, zich aan het einde van de tweede wereldoorlog bevonden. Zij gingen dikwijls in het buitenland wonen en stichtten daar een gezin, maar behielden de Poolse nationaliteit. Hun rechtsopvolgers zijn doorgaans echter niet meer in het bezit van de Poolse nationaliteit. De verwevenheid tussen de nationaliteit en de plaats waar de bevolking daadwerkelijk verblijft, is door de Boeg-wet ook in de constitutionele rechtspraak ter sprake gekomen. Het Grondwettelijk Hof heeft zich weliswaar nooit expliciet over deze materie uitgesproken, maar stelde in zijn arrest van 15 december 2004 vast dat de toekenning van het aan de orde zijnde compensatierecht aan Poolse staatsburgers en hun familie wordt gerechtvaardigd door het feit dat bijstand moet worden verleend aan personen die, gelet op hun beslissing om zich binnen de naoorlogse

Poolse staatsgrenzen te vestigen, hebben aangetoond dat zij aan de Poolse nationaliteit gehecht zijn. De Naczelny Sąd Administracyjny benadrukt in dat opzicht dat het recht van de burgers van de Unie om vrij te reizen en te verblijven op het grondgebied van de lidstaten de facto mogelijkwijs wordt beperkt, indien aan het recht op compensatie de voorwaarde wordt verbonden dat de erfgenamen van eigenaars van aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen de Poolse nationaliteit hebben. Volgens de verwijzende rechter valt de situatie waarin Jan Marian Andrzej Teisseyre zich bevindt, derhalve in wezen binnen de werkingssfeer van het recht van de burgers van de Unie om vrij te reizen en te verblijven op het grondgebied van de lidstaten.

- 15 Uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat het in gevallen waarin een burger van de Unie zich beriep op het recht om vrij te reizen en te verblijven op het grondgebied van de lidstaten, meermaals heeft geoordeeld dat deze feiten binnen de materiële werkingssfeer van het Unierecht vallen (arresten van 12 juli 2005, Schempp, C-403/03, Jurispr. blz. I-6421, punten 17 e.v.; 15 maart 2005, Bidar, C-209/03, Jurispr. blz. I-2119, punten 32 e.v.; 20 september 2001, Grzelczyk, C-184/99, Jurispr. blz. I-6193, punten 32 e.v.; 11 juli 2002, D’Hoop, C-224/98, Jurispr. blz. I-6191, punten 28 e.v.; 2 oktober 2003, Garcia Avello, C-148/02, Jurispr. blz. I-11613, punten 23 en [2], en 29 april 2004, Pusa, C-224/02, Jurispr. blz. I-5763, punten 16 e.v.).
- 16 Zelfs in gevallen waarin de uitoefening van het recht van vrij verkeer en verblijf of de hoedanigheid van burger van de Unie de enige band met het recht van de Europese Unie vormde, oordeelde het Hof in die zin (reeds aangehaalde arresten Garcia Avello, punten 23 e.v., Pusa, punten 16 e.v., en Schempp, punten 13 e.v.). De burgers van de Unie kunnen zich namelijk ook op het recht van vrij verkeer beroepen wanneer het gemeenschapsrecht een bepaalde materie of de gewenste prestatie niet regelt (reeds aangehaalde arresten Garcia Avello, punten 23 e.v., Pusa, punten 17 en 22, en Schempp, punten 18 e.v.). Volgens de rechtspraak van het Hof moeten de fundamentele vrijheden dus ook in acht worden genomen wanneer het gemeenschapsrecht de aan de orde zijnde materie niet regelt en de lidstaten nog steeds voor deze materie bevoegd zijn.
- 17 De Naczelny Sąd Administracyjny deelt de opvatting van het Hof dat het recht van vrij verkeer door de nationale rechter rechtstreeks moet worden toegepast en ruim moet worden uitgelegd (arresten Hof van 17 september 2002, Baumbast en R, C-413/99, Jurispr. blz. I-7091, punten 84-86 en 94, en 19 oktober 2004, Zhu en Chen, C-200/02, Jurispr. blz. I-9925, punt 26).
- 18 Ook advocaat-generaal Ruiz-Jarabo Colomer hield in zijn conclusie in de zaak Baldinger (C-386/02, Jurispr. blz. I-8411) een pleidooi voor een ruime werkingssfeer van artikel 21 VWEU. De hoedanigheid van burger van de Unie dient namelijk de primaire hoedanigheid van de onderdanen van de lidstaten te zijn, die degenen onder hen die zich in dezelfde situatie bevinden, ongeacht hun nationaliteit en onverminderd de uitdrukkelijk vastgestelde uitzonderingen, de

mogelijkheid biedt binnen de materiële werkingsfeer van het Verdrag een gelijke behandeling rechtens te genieten (reeds aangehaald arrest Grzelczyk, punt 31).

- 19 In casu is het arrest van het Hof van 26 oktober 2006, Tas-Hagen en Tas (C-192/05, Jurispr. blz. I-10451), van bijzonder belang. Die zaak had betrekking op een regeling in het kader waarvan de Nederlandse wetgever de voorwaarde had ingevoerd dat de belanghebbende in Nederland woonde, teneinde de plicht tot solidariteit ten aanzien van burgerslachtoffers van de oorlog te beperken tot degenen die tijdens en na de oorlog een band met de Nederlandse samenleving hadden. Het Hof besliste dat de aan de orde zijnde woonplaatsvoorwaarde geen geschikt middel was om het nagestreefde doel te bereiken, daar zij geen voldoende indicatief criterium was voor de mate van verbondenheid van de aanvrager met de samenleving die hem aldus blijkt geeft van haar solidariteit. Volgens het Hof was de woonplaatsvoorwaarde in dat geval niet in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel.
- 20 De Poolse wetgever had kennelijk hetzelfde doel voor ogen toen hij in de Boeg-wet bepaalde dat de gewezen eigenaars van bezittingen die aan de overkant van de Boeg waren gelegen en door hen waren verlaten, op 1 september 1939 in Polen moesten wonen en de Poolse nationaliteit moesten hebben – en dat ook hun erfgenamen de Poolse nationaliteit moesten hebben. Aangezien het Grondwettelijk Hof de woonplaatsvoorwaarde ongrondwettig heeft verklaard, wordt de toekenning van het recht op compensatie thans enkel nog beperkt door de voorwaarde dat de compensatiegerechtigde persoon de Poolse nationaliteit heeft.
- 21 Het recht op compensatie voor aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen vindt zijn oorsprong in de Republiekenverdragen en de bovenvermelde verdragen die de Poolse regering en de Sovjetregering in 1944 en 1945 hebben gesloten. Deze verdragen hadden enkel betrekking op gerepatrieerde personen en niet op hun erfgenamen. Het compensatierecht was in deze gevallen voornamelijk sociaal van aard en vormde de uitdrukking van de steun die de Poolse Staat in naam van de nationale solidariteit in de nieuwe woonplaats bood aan personen die hun buiten de huidige staatsgrenzen gelegen bezittingen hadden verlaten.
- 22 Het recht van erfgenamen van gerepatrieerde personen op compensatie werd voor de eerste maal expliciet vermeld in de wet van 29 april 1985 inzake het beheer van stukken grond en de onteigening van onroerende goederen (Dz. U. 1991 nr. 30, volgnr. 127, zoals gewijzigd), maar het nationaliteitsvereiste en de – intussen door het Grondwettelijk Hof vernietigde – woonplaatsvoorwaarde voor erfgenamen van inwoners van de Poolse oostelijke gebieden werden pas ingevoerd bij de wet van 12 december 2003 over de verrekening van de waarde van buiten de huidige Poolse staatsgrenzen gelegen onroerende goederen met de koopprijs of de rechten over het erfrechtelijk vruchtgebruik met betrekking tot onroerende goederen waarvan de fiscus eigenaar is (Dz. U. 2004, nr. 6, volgnr. 39 – oorspronkelijke versie).

- 23 Het vereiste dat de erfgenaam van een eigenaar van bezittingen die aan de overkant van de Boeg zijn gelegen en door hem zijn verlaten, de Poolse nationaliteit bezit, werd overgenomen in de thans geldende Boeg-wet. Deze wet is van kracht geworden na de toetreding van Polen tot de Europese Unie en na het arrest van het Europees Hof voor de rechten van de mens in de zaak Broniowski/Polen (nr. 31443/96), die betrekking had op de rechten van de inwoners van de oostelijke gebieden.
- 24 Volgens de thans toepasselijke wet kunnen de compensatiegerechtigde personen kiezen voor de „verrekening [van de waarde van de achter de Boeg gelegen bezittingen]” of voor de uitkering van een geldsom.
- 25 Het begrip „compensatie” in de titel van de Boeg-wet bevat een vergoedingscomponent die verband houdt met de verplichting tot vergoeding van geleden financieel nadeel. Het recht op compensatie voor aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen is dus een publiekrechtelijk, niet-overdraagbaar vermogensrecht. Het wordt nog altijd aangemerkt als een recht op sociale genoegdoening, maar de vergoedingscomponent ervan komt steeds nadrukkelijker in beeld. Het Grondwettelijk Hof vestigde hierop de aandacht in zijn arrest van 23 oktober 2012 (Az. SK 11/12) en verklaarde in dat verband dat het argument dat dit recht enkel een sociaal karakter heeft, in de loop der jaren aan betekenis heeft ingeboet en het recht van personen die om compensatie verzoeken, veeleer wordt opgevat als een vergoeding voor het verlies van onroerende goederen en de moeilijke financiële omstandigheden waarin hun families zich destijds bevonden.
- 26 Jan Marian Andrzej Teisseyre is – net zoals zijn broer Henryk Grzegorz Teisseyre – een erfgenaam in rechte lijn van een Poolse vrouw, Julia Maria Teisseyre, die eigenares was van aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen. Het recht op compensatie werd hem ontzegd op de enkele grond dat hij niet de Poolse nationaliteit heeft. Daartegenover staat dat de eigenares van de aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen, indien zij hiervoor tijdens haar leven compensatie had verkregen, een bedrag ten belope van 20 procent van de waarde van deze bezittingen zou hebben ontvangen. Dit bedrag zou in haar nalatenschap zijn terechtgekomen. Volgens het erfrecht zouden de twee broers deze activa in gelijke delen hebben geërfd.
- 27 Volgens het non-discriminatiebeginsel mogen vergelijkbare situaties niet verschillend en verschillende situaties niet gelijk worden behandeld. Een verschil in behandeling is weliswaar mogelijk, maar moet zijn gebaseerd op gegronde redenen die in casu geen verband kunnen houden met de nationaliteit. Wat de erfgenamen uit de oostelijke gebieden betreft, is het zo goed als uitgesloten dat deze redenen voortvloeien uit de historische oorsprong van de verplichtingen van de Poolse Staat jegens de geëvacueerde personen. De aanspraken van de erfgenamen van inwoners van de oostelijke gebieden waren immers altijd al uitsluitend gebaseerd op een door het parlement vastgestelde wet.

- 28 Samenvattend wijst de Naczelny Sąd Administracyjny op de volgende punten: 1) aan de voor compensatie in aanmerking komende personen wordt tegenwoordig niet langer de volledige waarde van de verlaten bezittingen vergoed; zij hebben alleen recht op compensatie ten belope van 20 procent van deze waarde; 2) het is de erfgenamen van inwoners van de oostelijke gebieden (ongeacht hun nationaliteit) niet toegestaan vorderingen tot schadevergoeding in te stellen tegen de staat die de bezittingen van hun rechtsvoorgangers heeft overgenomen en evenmin tegen de opvolger van deze staat; 3) de wet bepaalt dat verzoeken om toekenning van compensatie voor aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen uiterlijk op 31 december 2008 moeten zijn ingediend (vervaltermijn); 4) in de praktijk wordt de compensatie uitsluitend verleend in de vorm van de uitkering van een som geld en niet door toepassing van een „recht op verrekening van de waarde van de achter de Boeg gelegen bezittingen”, zodat de verwerving van een in Polen gelegen onroerend goed niet meer noodzakelijk is om het compensatierecht te kunnen uitoefenen; 5) indien de gerepatrieerde persoon in leven is, ontvangt hij de som geld waarop hij recht heeft; na zijn overlijden komt dit bedrag in zijn nalatenschap terecht en wordt het onder alle erfgenamen verdeeld, ongeacht hun nationaliteit; 5) [moet eigenlijk 6 zijn] indien de gerepatrieerde persoon overlijdt voor hij compensatie heeft verkregen, komt de compensatie enkel toe aan de erfgenamen die de Poolse nationaliteit hebben, met name in verhouding tot hun erfdeel; 6) [moet eigenlijk 7 zijn] indien de erfgenaam niet de Poolse nationaliteit bezit, wordt het erfdeel waarop hij recht zou hebben gehad indien hij de Poolse nationaliteit wél had, door de Poolse Staat „overgenomen”.
- 29 In die omstandigheden betwijfelt de Naczelny Sąd Administracyjny of de hiervoor besproken regeling die de erfgenamen van inwoners van de oostelijke gebieden het recht op compensatie voor aan de overkant van de Boeg gelegen bezittingen ontzegt op grond dat zij niet de Poolse nationaliteit hebben, het evenredigheidsbeginsel eerbiedigt en is deze regeling volgens de verwijzende rechter mogelijkserwijs ook in strijd is met het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit. Bijgevolg schorst de verwijzende rechter de behandeling van de zaak en verzoekt hij het Hof om een prejudiciële beslissing over de in het dictum van de onderhavige beslissing gestelde vraag.